

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ПРОГРАМА

вступного екзамену із спеціальності
А7 Фізична культура і спорт
здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти –
доктора філософії
ОНП «Фізична культура і спорт»

Пояснювальна записка

Програма вступного іспиту зі спеціальності А7 «Фізична культура і спорт» розроблено для осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра та вступають на 3 освітній рівень. Зміст програми побудовано так, щоб вона дозволила визначити рівень теоретичних знань із наступних розділів:

- Олімпійський і професійний спорт. Сучасна система підготовки спортсменів;
- Теорія і методика фізичного виховання;
- Наукові основи оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення.

Використання програми дозволяє оцінити обсяг як базових, так і спеціальних знань, які є підґрунтям для вирішення фахових завдань у галузі теорії та методики фізичної культури і спорту, що виникають перед спеціалістом. Форма іспиту - усна відповідь на питання екзаменаційних білетів, та, у разі необхідності, відповідей на додаткові питання членів предметної комісії.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ А 7 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»

1. Функції спорту у суспільстві. Нормативно-правове забезпечення галузі «Фізична культура і спорт».
2. Характеристика напрямів спорту: олімпійський спорт, професійний спорт, неолімпійський спорт, адаптивний спорт. Організаційно-управлінське забезпечення спортивної діяльності.
3. Сучасні тенденції розвитку професійного спорту в світі.
4. Сучасні тенденції розвитку неолімпійського спорту в світі. Особливості функціонування неолімпійського спорту в системі міжнародного спортивного руху.
5. Сучасні тенденції розвитку адаптивного спорту в світі. Особливості функціонування адаптивного спорту у системі міжнародного спортивного руху.
6. Значення фізичної культури та спорту для розвитку економіки країни. Професійний спорт як різновид підприємницької діяльності.
7. Антидопінгова діяльність в спорті: проблеми та перспективи їх вирішення.
8. Основні завдання комплексного обстеження під час занять різними видами спорту.
9. Організація науково-методичного забезпечення підготовки спортсменів збірних команд.
10. Методи для оцінки біомеханіки рухових дій у різних видах спорту.
11. Особливості застосування біохімічних методів дослідження в практиці спортивної підготовки.
12. Сучасні методи оцінки функціонального стану і функціональних можливостей спортсменів у процесі спортивного вдосконалення.
13. Стародавні Олімпійські ігри: започаткування, учасники програм.
14. Передумови відродження Олімпійських ігор сучасності.
15. Характеристика основних національних систем фізичного виховання.
16. Сучасна система міжнародного олімпійського руху. Діяльність Міжнародного олімпійського комітету на сучасному етапі розвитку спорту. Організація та проведення Олімпійських ігор. Національний олімпійський комітет: діяльність, взаємозв'язок з МОК, МСФ.
17. Участь жінок в олімпійському спорті.
18. Розвиток олімпійського руху в Україні.
19. Актуальні проблеми олімпійського спорту. Олімпійський спорт та політика. Міжнародна олімпійська академія, її діяльність, взаємозв'язок з національними олімпійськими академіями. Система олімпійської освіти.
20. Визначення і зміст понять «змагання», «система підготовки спортсменів», «спортивна підготовка», «підготовленість», «спортивне тренування», «тренуваність», «спортивна форма», «змагання».
21. Мета, завдання, засоби та принципи спортивного тренування.

22. Характеристика сутності процесу адаптації стосовно спорту як соціально-біологічного процесу. Особливості адаптації спортсменів різної кваліфікації і підготовленості.
23. Характеристика навантажень, які застосовуються у спортивному тренуванні. Значення режимів чергування навантаження і відпочинку для побудови тренувального процесу.
24. Критерії ефективності спортивного тренування.
25. Змагання у системі підготовки спортсменів. Змагальна діяльність спортсменів: структура, особливості залежно від виду спорту. Фактори, що визначають ефективність змагальної діяльності в різних видах спорту.
26. Характеристика позатренувальних і позазмагальних факторів у системі підготовки спортсменів.
27. Методи наукових досліджень у теорії і методиці спортивної підготовки.
28. Характеристика основних видів підготовки спортсменів, значення, взаємозв'язок.
29. Характеристика загальної, допоміжної і спеціальної фізичної підготовки.
30. Технічна підготовка і її зміст. Засоби і методи контролю за технічною підготовкою.
31. Особливості тактичної підготовки спортсменів, її завдання, контроль за тактичною підготовленістю спортсменів.
32. Завдання та напрями психологічної підготовки спортсменів.
33. Сучасна система періодизації багаторічної підготовки. Загальна структура багаторічної підготовки і фактори, які її визначають. Особливості підготовки спортсменів на різних етапах багатолітнього вдосконалення.
34. Основи відбору та орієнтації спортсменів.
35. Теорія управління у процесі спортивного тренування. Етапне, поточне та оперативне управління в системі спортивної підготовки.
36. Контроль, його види і місце в системі підготовки спортсменів.
37. Види і документи планування у спортивному тренуванні.
38. Загальні положення моделювання в спорті. Види моделей та їх використання в системі управління процесом підготовки спортсменів.
39. Прогнозування у спорті. Характеристика короткострокового, середньострокового та довгострокового прогнозування.
40. Медико-біологічне забезпечення підготовки спортсменів. Засоби відновлення та стимуляції працездатності. Планування відновлювальних засобів у тренувальному процесі. Перетренованість, травматизм та захворюваність у тренувальному процесі.
41. Предмет теорії і методики фізичного виховання як наукової та навчальної дисципліни.
42. Зміст понять "культура", "фізична культура", "фізичне виховання", "система фізичного виховання", «фізичний розвиток».

43. Фізична культура як частина загальної культури. Ціннісний склад фізичної культури.
44. Мета, завдання і принципи фізичного виховання в Україні. Система методів фізичного виховання.
45. Структура процесу навчання фізичним вправам.
46. Характеристика принципів фізичного виховання.
47. Загальна характеристика засобів фізичного виховання.
48. Загальне поняття про організаційну структуру фізичного виховання в Україні.
49. Класифікація фізичних вправ. Кінематичні і динамічні характеристики фізичної вправи.
50. Поняття про техніку. Критерії ефективності техніки. Поняття про техніку фізичних вправ та її характеристика. Помилки, причини їх виникнення й шляхи їх подолання при навчанні фізичним вправам.
51. Загальні поняття про методичні принципи навчання і виховання. Характеристика етапів навчання руховим діям.
52. Визначення поняття “гнучкість”, її види. Завдання, засоби і методика розвитку гнучкості.
53. Визначення поняття “сила”. Значення силових здібностей, види сили і фактори, які визначають рівень розвитку силових здібностей. Види сили і режими роботи м’язів.
54. Завдання, засоби і методика розвитку швидкісних якостей. Методика розвитку і контролю елементарних і комплексних форм прояву швидкості. Засоби і методи контролю за рівнем розвитку швидкості.
55. Методика розвитку максимальної сили. Способи оцінки вибухової сили. Способи оцінки максимальної сили.
56. Характеристика витривалості, як рухової якості. Види витривалості, її значення. Фактори, що обумовлюють рівень її прояву. Методика розвитку спеціальної витривалості.
57. Координаційні здібності і методика їх розвитку.
58. Силова підготовка, її характеристика. Основні положення методики розвитку силових можливостей.
59. Характеристика фізичного виховання, як педагогічного процесу. Характеристика форм занять у фізичному вихованні. Основи диференційного фізичного виховання школярів.
60. Характеристика уроку, як основної форми занять у фізичному вихованні. Типова структура уроку фізичного виховання.. Підготовка педагога до уроку фізичного виховання.
61. Документи планування навчальної роботи з фізичного виховання і їх характеристика. Облік навчальної роботи з фізичного виховання і його види. Форма і зміст плану-конспекту уроку фізичного виховання.
62. Види контролю у процесі фізичного виховання, їх характеристика, завдання, методи.

63. Фізичне виховання у системі виховання дітей дошкільного періоду. Вікові особливості, завдання, форми фізичного виховання у сім'ї та дошкільних закладах.
64. Завдання, організація і особливості фізичного виховання учнів молодших класів.
65. Завдання, організація і особливості фізичного виховання учнів середніх класів.
66. Завдання, організація і особливості фізичного виховання студентської молоді.
67. Особливості організації і методики занять з фізичного виховання у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації. Фізичне виховання у системі вищих навчальних закладів. Завдання, зміст програмного матеріалу.
68. Професійно-прикладна фізична підготовка, її особливості.
69. Педагогічне управління у процесі фізичного виховання. Мета, завдання управління. Моделювання у фізичному вихованні. Прогнозування у фізичному вихованні.
70. Методи наукових досліджень у теорії і методиці фізичного виховання, спортивного тренування, оздоровчо-рекреаційної рухової активності, фізичній реабілітації.
71. Методи оцінки фізичної підготовленості школярів у процесі фізичного виховання.
72. Значення рухової активності у різних періодах життя. Роль рухової активності в профілактиці хронічних неінфекційних захворювань. Наслідки обмеження рухової активності людини. Методи визначення обсягу рухової активності людини.
73. Характеристика понять «фізичне здоров'я», «фізичний стан».
74. Поняття про здоровий спосіб життя. Фактори здорового способу життя.
75. Система оздоровчо-рекреаційної рухової активності: мета, функції та структура.
76. Загальна характеристика оздоровчого фітнесу, його завдання. Сучасні підходи до класифікації фітнес-програм.
77. Загальна характеристика видів спорту для всіх та їх класифікація.
78. Місце рекреації у фізичному вихованні різних груп населення. Принципи, функції, відмінні особливості фізичної рекреації та їх характеристика.
79. Загальна характеристика технологізації процесів у системі оздоровчо-рекреаційної рухової активності.
80. Основи технології оцінювання оздоровчо-рекреаційної рухової активності.
81. Технологічні основи залучення населення до масових спортивних заходів.
82. Технологічні основи кондиційного тренування.
83. Завдання та зміст різних видів лікарсько-педагогічного контролю.
84. Сучасні підходи щодо оцінки фізичного стану людини.

85. Технологічні основи підготовки та реалізації фітнес-програм й програм з активного дозвілля у дитячому віці.
86. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність людей зрілого, похилого та старшого віку.
87. Технологічні основи підготовки та реалізації фітнес-програм й програм з активного дозвілля для людей похилого віку.
88. Технологічні особливості оздоровчо-рекреаційної рухової активності осіб з високим ризиком розвитку хронічних захворювань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Вступний іспит проводиться в усній формі. Вступний іспит включає запитання рівнозначної складності з дисциплін фахового спрямування. Білет містить 4 запитання рівнозначної складності, сформованих на основі програми вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності.

Вступник повинен надати розгорнуті відповіді на поставлені запитання. Оцінювання вступного іспиту зі спеціальності для здобуття освітнього ступеня Доктор філософії проводиться за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів). Кожне з чотирьох запитань оцінюється за наступною системою: - 23-25 балів – вступник надав повну відповідь на запитання білету з наведенням за необхідності схем, рисунків, чим виявив глибоке опанування змісту навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, уміння логічно пов'язувати теорію з власними судженнями; - 19-22 бали – має місце повне засвоєння вступником необхідного матеріалу, володіння понятійним апаратом, демонстрація здатності використовувати знання для вирішення практичних завдань, але у змісті і формі відповіді трапляються окремі похибки; - 15-18 балів – вступником продемонстровані знання і розуміння основних положень матеріалу, при цьому виклад його неповний і непослідовний; мають місце неточності у визначенні понять, виявлено нездатність доказово обґрунтовувати свої судження при розгляді ситуацій практичного характеру; - 1-14 балів – вступник має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання для практичного вирішення завдань. Оцінки за окремі питання підсумовуються. За повну та правильну відповідь на всі запитання абітурієнт може набрати максимально 200 балів (за 200-бальною шкалою від 100 до 200 балів) (з кроком не менше ніж в один бал). При цьому до участі у конкурсному відборі допускаються особи, які отримали за результатами вступного іспиту не менше 150 балів.

Конкурсний бал визначається за формулою: сума балів за кожне питання

$$КБ = 100 + П_1 + П_2 + П_3 + П_4$$

де КБ – сумарний конкурсний бал, П – бал за відповідь на певне питання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаптивний спорт: навч.-наоч. посіб. / І. О. Когут, Є. В. Гончаренко, Т. А. Кропивницька, В. Л. Маринич, С. Ф. Матвеев, Є. А. Шитікова, Н. М. Крушинська, С. В. Бекар. – К.: Національний університет фізичного виховання і спорту України, 2025. – 228 с. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/entities/publication/1c13ad49-ac83-4171-b4ec50aa0535a8e0>.
2. Андреева О.В. Фізична рекреація різних груп населення/ Андреева О.В. К.: Поліграфсервіс, 2014. – 210 с.
3. Дутчак М.В. Спорт для всіх в Україні: теорія та практика / М. В. Дутчак. – К.: Олімпійська література, 2009. – 279 с.
4. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ. Електронний ресурс. URL: zakon.rada.gov.ua/go/3808-12 (дата звернення: 01.05.2026).
5. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика / В.М. Єрмолова. – К.: 2011. – 335 с.
6. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації. Вінниця: «Планер», 2007. 273 с.
7. Круцевич Т. Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – К.: Олімпійська література, 2010.- 248 с.
8. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків та молоді. /Т.Ю. Круцевич, М.І. Воробйов, Г.В. Безверхня – К.: Олімпійська література, 2011.-224 с.
9. Культурна спадщина Давньої Греції та Олімпійські ігри / М. Булатова, С. Бубка. – К.: Олімпійська література, 2012. – 408 с.
10. Медико-біологічний супровід програм фізкультурно-оздоровчого та спортивного спрямування. Навчальний посібник / Автори-укладачі: Подрігало Л.В., Подрігало О.О. – Харків, 2025. – 146 с
11. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Закономірності функціонування та розвитку / Мічуда Ю. П. – К.: Олімпійська література, 2007. – 216 с.
12. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова та ін. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2015. – 184 с. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/items/70acc87e-79e7-44c6-9d1d-31144402a43d>
13. Олімпійські ігри (1896 – 1972) / М. Булатова, С. Бубка.. В.Платонов – К.: Олімпійська література, 2012. – Т.1 - 496 с.

- 14.Олімпійські ігри (1976 – 2012) / М. Булатова, С. Бубка.. В.Платонов – К.: Олімпійська література, 2012. – Т.2 - 512 с.
- 15.Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування. К.: Перша друкарня, 2020. 704 с.
- 16.Подрігало Л.В., Подрігало О.О., Подаваленко О.В., Галашко О.І. Системи відновлення та підвищення працездатності в спорті. Навчальний посібник. Харків, 2023. – 126 с.
- 17.
- 18.Теорія і методика фізичного виховання /Під ред. Т.Ю. Круцевич. – К.: Олімп. література, 2017. – Т.1. – 392 с.
- 19.Теорія і методика фізичного виховання /Під ред. Т.Ю. Круцевич. – К.: Олімп. література, 2017. – Т.2. – 368 с.
- 20.Шинкарук О. А. Теорія і методика підготовки спортсменів: управління, контроль, відбір, моделювання та прогнозування в олімпійському спорті. К., 2013. 136 с.
- 21.Edhemuino M. Sports Business Management. [S. l.] : Bibliotex Digital Library, 2024. 376 p. ISBN 978-1-98469-180-4.
- 22.Leng H. K., Zhang J. J. Sports Sponsorship and Branding: Global Perspectives and Emerging Trends / ed. by H. K. Leng, J. J. Zhang. Abingdon ; New York : Routledge, 978-1-032-60391-9.DOI: 10.4324/9781003458890. 2024. 328 p. ISBN
- 23.Plumley D., Wilson R. The Economics and Finance of Professional Team Sports. Abingdon ; New York : Routledge, 2023. ISBN 978-0-367-65566-2. DOI: 10.4324/9781003130130.
- 24.The SAGE Handbook of Sports Economics / ed. by P. Downward, B. Frick, B. R. Humphreys, T. Pawlowski, J. E. Ruseski, B. P. Soebbing. London : SAGE Publications, 2019. 611 p. ISBN 978-1-4739-7976-5.